

Eduskunta, hallintovaliokunta

HaV@eduskunta.fi

Viite: HE 21/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

KOLMANSISTA MAISTA TULEVIEN OPISKELIJOIDEN JA TUTKIJOIDEN MAAHANTULOJA, MAAHAN JÄÄMISTÄ SEKÄ LIIKKUMISTA EU:N SISÄLLÄ ON TARPEEN EDISTÄÄ

Esitys helpottaa kolmansien maiden tutkijoiden ja opiskelijoiden liikkumista EU:n sisällä sekä liikkumista ja jäämistä Suomeen. Täytäntöönpanossa pyritään lupamenettelyn yksinkertaisuuteen ja nopeuteen. Sivistystyönantajat kannattaa esityksen tavoitteita ja täytäntöönpanon periaatteita.

Kolmansista maista tulevien opiskelijoiden ja tutkijoiden liikkuvuuden helpottaminen Suomeen ja EU:n sisällä on kannatettavaa. Suomen luontainen väestökehitys on painunut negatiiviseksi. Koulutetun väestön maahantulo ja tänne työllistyminen on järkevä tehdä mahdollisimman helpoksi.

Esityksessä hyviä uudistuksia

Esityksessä on monia hyviä uudistuksia. Muun muassa **oleskeluluvan myöntäminen jatkuvana kahdeksi vuodeksi** nykyisen yhden sijaan, mikäli opinnot kestävät tämän ajan, **on hyvin kannatettava.** Lisäksi **oleskeluluvan myöntäminen työnhakua ja/tai yritystoimintaa varten vuoden ajaksi myös tutkijoille ja valmistuneille jatko-opiskelijoille tukee osaamiseen perustuvaa kasvua.** Tämä yhdenmukaistaa käytäntöjä, sillä perustutkinnon Suomessa suorittaneilla on jo vastaava oikeus.

Opiskelumuodot monipuolistuvat, tämä huomioon myös laissa

Työnteko-oikeuden aikarajat opiskelijoille vaikuttavat olevan perusteltuja, mutta niiden toteuttamisessa tulee olla joustavuutta. **Opiskelun, harjoittelun ja työnteon yhdistyminen eri tavoin on yhä yleisempää.** Esimerkiksi tietyt ammattikorkeakoulu-tutkinnot voi suorittaa käytännössä kokonaan työelämäprojekteissa. **Maassaolo-oikeutta ei ole syytä sitoa tutkinnon suorittamismuotoihin.**

Opintojen monimuotoistumisen vuoksi opiskelijoiden ja opintoja esimerkiksi harjoitteluna suorittavien toimeentuloedellytyksiä on tarpeen pohtia tarkemmin. Opiskelijoiden toimeentulo katsotaan lähtökohtaisesti turvatuksi, kun opiskelijalla on käytettävissään toimeentuloaan varten kuukausittain vähintään 560 euroa ja vuotta kohden vähintään 6720 euroa. Harjoittelussa taas edellytys on vähintään 1187 euroa kuukaudessa. Ottaen huomioon opintojen monipuolistuvat suoritustavat, ei opintoihin liittyvän harjoittelun huomattavasti korkeampi toimeentuloedellytys ole kovin hyvin perusteltu.

Myös muille kuin korkeakouluopiskelijoille voidaan myöntää opiskelun perusteella oleskelulupa silloin, kun opinnot johtavat ammattiin tai tutkintoon. Ammatillisessa koulutuksessa tutkinnon osien suorittaminen yleistyy ja tutkinnon osien myynti on mahdollista ammatillisen koulutuksen vientikokeilussa. Opintojen modulaarisuus ja tutkintoon johtamattomien opintokokonaisuuksien myynti lisääntyvät korkeakoulutuksessakin. **Onkin kannatettavaa, että esitys antaa mahdollisuuden myöntää lupa myös tutkinnon osien ja muiden tutkintoa pienempien osien suorittamiseen.**

Selvyyttä lisittävä mm. vastaanottosopimuksissa

Esityksessä vastaanottava organisaatio tekee saapuvan kolmannen maan tutkijan kanssa vastaanottosopimuksen. Sopimus pitäisi sisällään tietoa mm. työsuhteen ehtoista. Työsopimukset tehdään kuitenkin pääsääntöisesti vasta kun henkilö on Suomessa. Vastaanottosopimuksen juridinen merkitys suhteessa työsopimukseen on epäselvä. Esityksen perusteella jää myös epäselväksi, onko tarkoituksena, että vastaanottosopimus tehtäisiin niissäkin tilanteissa, joissa kolmannen maan kansalaista ollaan rekrytoimassa urajärjestelmän mukaiseen opetus-/tutkimustehtävään, eikä yksittäiseen tutkimushankkeeseen.

Nykyisellään kolmansista maista tulijat voivat käynnistää oleskelulupaprosessinsa korkeakoulun lähettämällä kutsukirjeellä, jossa on katsottu sisällöllisesti olevan kaikki tarpeellinen lupaprosessin käynnistämistä varten. Vastaava käytäntö olisi toimiva jatkossakin ja työsopimusprosessi säilyisi tästä erillisenä.

Käytännöt mahdollisimman keveiksi

Laissa kaavailtu liikkuvuuden ilmoitusvelvollisuus (22 §) koetaan korkeakouluissa raskaaksi ja se vaatii samanlaista todistelua kuin henkilön hakiessa oleskelulupaa, mitä ei voida pitää toivottavana.

Oleskeluluvan hakeminen edellyttää käyntiä Suomen edustustossa. Suomen edustustoverkko on suppea ja hakeminen siihen nähden raskasta. Hakukäytäntöjä opiskelua ja tutkimustyötä varten on syytä helpottaa vähintäänkin hyödyntämällä pohjoismaista yhteistyötä paremman edustustokattavuuden saamiseksi.

Ystävällisin terveisin,

Sivistystyönantajat ry

Heikki Holopainen,
asiantuntija